

Marska Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnilstvo v Gornji Radgoni, Spodnji
griz šte. 7. (I. nadstropje.)
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsake soboto zjutraj in stane s poštnino
vred za vse leto 30 K, za pol leta 15 K, za
četrt leta 8 K.

Inserati: Ena petstolpna pettivrsta (prostor 3 mm
visok in 54 mm širok) 1 krono.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Obmejna komisija.

Mirovna pogodba z Avstrijo bo stopila prihodnje dni v veljavo. Med nami in avst. sosedji nastopi mirno stanje. Kar je navezala preteklost, se razveže; kolikor bo priporočala bodočnost, se zopet naveže. Neodvisni smo, izbiramo po prosti volji.

Tri mesece po uveljavljenju mirovne pogodbe bo na Koroškem plebiscit. Vsi zremo tja in smo mirni. Slovenski Korošec je, hvala Bogu, spoznal, kaj hočejo Nemci: dobiti ga v pesti in potem iztrebiti. Pozna pajka, ki se sladka muham, da jih dobi v svojo mrežo.

Tekom 14 dni po nastopu mirovnega stanja pride na meje posebna zvezniška komisija. O tej smo že opetovano razmotrivali v našem listu. Obmejna komisija ima nalogo, takorekoč postaviti mejnike med dyema državnima mejama. Na nekaterih točkah mora šele na licu mesta določiti mejno črto, na drugih pa uvaževati posebne gospodarske interese, ki jih mirovna pogodba ne predvideva. Samo gospodarske interese; narodopisni ne pridejo v poštev.

Zadnje dni se je nemškoavstr. zunanji urad pritožil zoper skrčenje pravic te komisije. Vrhovni svet je baje odredil, da nima komisija pravice spreminjati meje v korist ene ali druge države. Na severni meji bi tedaj ostal status quo.

To pomeni, da bi Jugoslovani morali zapustiti Radgono in okolico na levem bregu Mure, izprazniti Špilje in še dve obmejni občini. Obmejna komisija bi najbrž določila dan izpraznitve in jo nadzorovala.

Ako pa ostanejo v veljavi pooblastila ki jih daje tej komisiji mirovna pogodba, bo morala zavezniška komisija še enkrat pretresti radgonsko vprašanje. Izogniti se mu ne bo mogla. Naša država ima tu velevažne gospodarske interese. Nismo vazali in ne premaganci, da bi zavezniški ne upoštevali teh interesov in nam ne dali možnosti, da jih dokažemo. Ako je teritorijalna sprememba v tej obliki neizvedljiva, zahtevamo pa gotove predprave. Dvomimo, da bi angleški in francoski zastopnik dajala prednost obmejnemu hajlovcem, čijih glasilu piše v zadnji številki: »Združenje Avstrije z Nemčijo je iz političnih, narodnostnih in gospodarskih vzrokov nujna potreba, je življenjsko vprašanje ne samo za nemškoavstrijsko ljudstvo!«

Položaj na severni meji se lahko za nas samo izboljša. Ničesar nismo dobili po krivici; to, kar imamo, je slabo zadoščenje za velikanske izgube vsled ponemčevanja.

Za našimi severnimi mejami stoji močna jugoslovanska država. Stoji naš vladar, naša armada, naša vlada, naša velika gospodarska moč. Stojimo mi vsi, ki smo vstali iz suženjstva na strah Nemcev in drugih sovragov. Zmagoslavjen pot regenta Aleksandra je znova potrdil naše ujedinjenje in zunanjo ter notranjo moč.

Ko se rešujejo zadnja obmejna vprašanja z Avstrijo, zakonitim dedičem naših zatiralcev imamo siguren korak in vedro čelo. Ročne granate, s katerimi so hoteli obmejni Nemci ustvariti »znosno stanje,« pa naj padejo na njihove lastne tolpe!

Na pogorišču.

(Poljska se udala Rusiji. — Rusko vprašanje. — Konferenca v Spai. — Boj s Turki.)

Zanimiv je razgled po svetu. Požar svetovne vojne še ni ugasnil. Na velikem pogorišču se vsak čas vname kaka na pol izgoreta stvar, ogenj vzplapola in se zopet umiri. Vsi govorimo o miru in mirovnih razmerah, a od vojne načete žile še krvave dalje.

Gori od severa prihajajo vesti, da se je Poljska udala Rusiji. Kakor znano, so Poljaki pričeli ofenzivo proti ruski sovjetski državi. V začetku je bilo nekaj upanja, da bodo uspeli, toda v Rusiji je izzval poljski napad ujedinjenje vseh ruskih sil. Boljševik in protiboljševik sta si segla v roke, da branita skupno domovino. S tem je Rusija pokazala, da je na zunaj enotna; prisilila je Evropo, da jo zopet vpošteva, ne dotikaje se njenih notranjih razmer. To se je tudi zgodilo. Francozi so neoficijelno obljubili Poljakom pomoč in zaščito, če napadejo Rusijo. Tudi Angleži so previdno pozdravljali poljski pohod. Toda prvi poljski neuspeh je zapravil »priateljstvo« antantarjev. Poljaki so ostali sami, Angleži pa so nadaljevali svoja pogajanja z Rusijo, ki so ravnokar dobila uradni značaj in prehajajo na politično polje. V prihodnji številki bomo najbrž lahko že poročali, kake pogoje bodo stavili ruski zmagovalci Poljakom.

Rusija vstaja. Da si pridobiva moč na zunaj, priča, da tudi na znotraj ni tako silno boleha, kot ve povedati zapadna Evropa. Rusiji se je zgodila velikanska krivica: z milijoni svojih žrtev je omogočila antanti zmago in

Naša vladarska rodbina.

(Konec.)

Utemeljitelj naše narodne dinastije je bil kmet Jurij Petrovič, nazvan Črni Jurij ali Karađordže. Bival je vasi Viševac v Šumadiji, nekaj časa vsled sporov s turškimi podrepniki tudi v Sremu. Dne 2. februarja 1804. leta so mu srbski starešine v Orašču poverili vodstvo splošne vstaje proti Turkom. Pustil je svojo zemljo, da bi mogel osvoboditi vso srbsko zemljo. Imel je precej sreče. Turki so v primeroma kratkem času podlegli; srbski uperniki so zasedli Beograd in druga mesta, uredili armado in upravo, ustvarili nekako ustavo, Črnega Jurija pa priznali za vladarja dežele in prvega vojskovodja. L. 1811 pa je sklenila Rusija z Turčijo ponesrečen mir, čigar žrtev je bila srbska neodvisnost. Rusi so sicer zahtevali za Srbe samoupravo, ali Turki niso imeli zmisla za take finese. Srbi so se uprli, prišlo je do bitke in hrabri srbski junaki so podlegli turški premoči. Karađordže je l. 1813. pobegnil v Avstrijo. Tu so ga zaprli in internirali. Po dveletni internaciji se je podal v Besarabijo. Medtem pa so Srbi pod vodstvom Miloša Obrenoviča pripravljali nov ustanek. L. 1817 se je Karađordže vrnil v Srbijo, kjer so ga turški mogočniki dali zapreti in umoriti. Glavo so poslali v Carigrad. Pozneje se je Srbija definitivno osvobodila, vladarska oblast je prešla l. 1858 na Obrenoviče, dasiravno so jih krivili, da so bili

v zvezi z umorom Črnega Jurija. Obrenoviči so bili slabi vladarji, nagibali so na avstrijsko stran. Zadnji Obrenovič — Aleksander — je bil velik zapravljevec in skrajno nepriljubljen. Ni čuda da so se naši revolucionarji, ki so mu stregli po življenju. Neko noč so umorili v kraljevi spalnici njega in kraljico Drago. Tako je prišel na prestol vnuk Jurija Črnega, Petar I. Peter je bil rojen l. 1848 v Beogradu, kjer je do 16. leta posejal šolo z otroci drugih Beograđanov. Pozneje je študiral v Ženevi in v Parizu. Dovoršil je vojaško šolo v Metz in ob izbruhu francosko pruske vojne l. 1871 stopil dobrovoljno kot častnik v francosko armado. Boril se je hrabro, pri neki priliki so ga Prusi ujeli. Da se izogne ujetništvu, je skočil v reko Loiro in preplaval na drugi breg. To je bilo v najhujši zimi. Prehladil se je in nalezl revmatizem, na katerem trpi še danes. Štiri leta po tej vojni se je Peter Karađordžević podal v Bosno, kjer so se uprli Srbi in Hrvatje Turkom. Šel je, da nadaljuje delo svojega deda. Pod imenom Petar Mrkonjič je organiziral srbske vstaše in napadal Turke. Pisal je pismo knezu Milanu Obrenoviču v Beogradu, naj s srbsko vojsko reši bosanske brate. Toda ošabni Obrenovič je poslal iz Beograda podkupljenca, ki bi naj Petra umoril. Ta nepoštenost je našla tudi primerno kazen. Sina Milana Obrenoviča so umorili in Peter je postal kralj Srbije. Še več: Peter je osvobodil Hercegovino, Vojvodino, Hrvatsko in slovenske dežele. Pod svojim žezlom je l. 1918. ujedinil vse Jugoslovane. Sto in eno

leto pozneje, ko je padla junaška glava Jurija Črnega! Propadli so nasprotniki jugoslovenske svobode: Turki, Madžari, Avstrijci. To je bilo lepo zadoščenje za — Vidov dan.

Petru Karađordževiću so Srbi ponudili prestol. Ta pa je izjavil, da je pripravljen sprejeti krono le pod pogojem, če ga za to enoglasno določi narodna skupščina in če ga priznajo druge države. To se je zgodilo! 12. junija l. 1903 je kralj Peter prisegel narodni skupščini zvestobo.

L. 1908 je nastala med Srbijo in Avstro-Ogrsko velika napetost. Šlo je za aneksijo Hercegovosne. Petar Mrkonjič ni pozabil Bosne in Bosna ne njega. Vedel pa je, da še ni udarila ura. Preje je moral obračunati s Turkom in maščevati kosovske junake. Ti najlepši dnevi v srbski zgodovini se bili jeseni l. 1912. Turek je ležal na tleh in srbske čete so prišle daleč doli do Egejskega morja in na drugi strani do Jadrana.

L. 1914 se je vnela svetovna vojna. Naivno bi bilo misliti, da jo je hotela Srbija. Prišlo bi do svetovne vojne prej ali pozneje, toda takrat so se vozili tako zapredli, da je avstrijska napoved vojne Srbiji sprožila strašen moralni aparat, ki je moril do jeseni l. 1918. Kralj Peter je delil vse težave svoje domovine. Dasi bolan, je zmerom posejal svoje čete. Šel je z njimi čez Albanijo. To so bili strašni dnevi, kakor jih malo pomnijo zadnja stoletja.

Takrat, ko so Habsburžani playali v svoji slavi in imeli v rokah neomejeno oblast, pri

pri tem oslabela tako, da ni mogla prestatii operacije, t. j. revolucije. Evropa jo je pustila doma, sklepala sama mirovne pogodbe in hkrati iskala načinov, da iztirja svoj kapital v Rusiji. Toda znamenja kažejo, da se bo ta dvoiličnost maščevala: mirovne pogodbe, sklenjene brez Rusije, se krhajo vsak dan bolj. Rusija je zaledje srednje in zapadne Evrope; oprta je na nas, glavo in truplo ima med Severnim in Črnim morjem, noge pa v Aziji. Ali je mogoč mir brez tega orjaka?

Zapadna Evropa hoče izigravati Slované. To vidimo pri Poljakihi, ki se pretepajo z Rusi, Ukrajinci in Čehi. Pozabljajo, da njihova bodočnost ne leži ob Seini, marveč v Srednji in Vzhodni Evropi. Tu je vstalo več novih slovanskih držav, več upanja za slovanski vek evropske zgodovine. S stališča Slovanstva je bil vojni pohod Poljakov že v začetku vreden obsojanja. Kam so jih spravili zviti Latinci, čutijo sedaj na lastni koži.

V Spai se je sestal mirovni posvet. Na sporedu so razna mirovna vprašanja. V prvi vrsti se diplomacija peča z Nemčijo, ki ima za rootišoč več vojaštva, nego sme imeti po mirovni pogodbi. Nemci so sprejeli antantne zahteve glede razorožitve, kakor bodo sprejeli tudi nadaljne zahteve. V tem tiči dobršen kos njihove politike. Verjetno pa je, da previdne diplomate ta lisičja nedolžnost skrbi bolj nego bi jih skrbel odkrit odpor. Na konferenci v Spai so tudi naši zastopniki. Baje se prično pogajanja z Lahi glede jadranskega vprašanja. Italija že uvideva, z kako neznosno težo tišči na njo nerešeno jadransko vprašanje. Pod tem pritiskom se polagoma razkrajajo njene notranje moči. Upori vojaštva v Anconi, delavske stavke, smrad po revoluciji, albanske homatije, hkrati pa vedno slabši gospodarski položaj — vse to daje mnogo skrbi njenim državnikom. Dobro je, da je 80 letni Giolitti že ves siv, sicer bi sedaj osivel.

Doli na jugovzhodu se je vnela vojna med Grki in Turki. Glavno pozorišče je Mala Azija, kjer se križajo koristi Grkov in Francozov z pravico Turkov. Poročila iz Aten zatrjujejo, da je položaj za Grke ugoden, toda vojna še ni stopila v odločilen stadij. Boj gre v glavnem za Carigrad, katerega se pa nobena država ne upa dotakniti, ker so vse zaljubljene vanj. Carigrad vodi v Azijo, v Rusijo. Carigrad obvlada ves Levant, tedaj tudi Grčijo. In kdor obvlada Levant, se čuti sigurnega daleč v Perziji, Arabiji, Mezopotamiji — na Suez, na potu v Indijo in na Daljni Vzhod.

tem pa uživali vse dobrote sveta, je onemogli kralj Peter spremljal armado svojih lačnih, raztrganih, bolnih vojakov, spal v šatorih, gazil blato, stal na dežju in vetru. Vojaki so se bili naveličali brezkončnega trpljenja — mnogi od l. 1912 niso videli svojega doma, svoje matere, žene in otrok — in je med njimi zavladala nejevolja. Pa kaj je napravil kralj Peter v zvezi s sinom Aleksandrom? Rekel jim je, da jih oprosti prisege in jim vse odpušča; če hočejo, naj gredo domov. »Toda jaz, vaš kralj — je dejal — ostajam s svojima sinovoma tukaj na fronti; če bo sovrag hotel osvojiti Srbijo, jo bo osvojil samo preko mojega in mojih sinov trupel!« To je vojake navdušilo, šli so dalje in hrabro prenesli vse trpljenje. Venec popolne zmage je v pozni jeseni l. 1918 ovenčal hrabro srbsko vojsko in njenega vrhovnega vodjo.

Kralj Peter je sin Aleksandra Karadžordževića. Imel je 6 bratov in sester. Poročil se je s hčerjo črnogorskega kralja Nikola, Zorko, ki mu je umrla l. 1890. Imela sta otroke: Jelena, rojena 23. oktobra 1884 na Reki, poročena z ruskim velikim knezom Jovanom Konstantinovičem Romanovim, umorjenim l. 1918 od boljševikov; Milena, umrla pred 1 letom starosti v Cetinju; Gjorgje, rojen 27. avgusta 1887, se odpoval prestonasledstvu 27. marca 1909; Aleksander, prestolonasl. — regent, rojen 4. decembra 1888 na Cetinju; Amtija, rojen 25. februarja 1890 na Cetinju, umrl ravnatam istega leta.

Tedenske novice.

Orlovski tabor v Mariboru stoji pred durmi. Le nekaj dni še nas loči, pa bo obmejni Maribor pozorišče velikolepe manifestacije krščanske misli. Taborske izkaznice so se že pričele razpošiljati potom župnih uradov. Kdor se ni prijavil, naj ne odlašaja. V prihodnji številki objavimo natanečnejši spored in čas odhoda posebnih vlakov, ki bodo vozili od vseh strani v Maribor.

Odlikovanja. Regent Aleksander je povodom svojega bivanja v Ljubljani odlikoval knezoškofa dr. Jegliča in dež. predsednika dr. Brejca z redom sv. Save I. razreda.

† **Mihael Vošnjak.** V Švici, kamor se je zatekel pred avstr. oblastmi, je umrl dan pred svojim povratkom v domovino dne 2. julija 84 letni slovenski politik, oče slovenskega združništva, Mihael Vošnjak.

Padanje cen se v trgovinah slabo pozna. Zlasti so še visoke cene blaga in usnja. V naši državi, ki nima mnogo velikih mest in industrijskih središč, je padanje cen blaga in usnja važnejše nego padanje krušnih cen. Če bo kmet prodajal po nizkih cenah, kupoval pa po visokih, bo zopet lezel v dolgove in v staro predvojno gospodarsko bedo. Dobro bi bilo, če bi vlada sedaj, ko se kaže tendenca padanja cen, sklicala posvetovanja o draginji in po danih nasvetih zgrabila tam, kjer leži vzrok, da cene še niso nižje. Seve le tedaj, ako ima dovolj korajže, da gre dalje od samih besed!

Aneksija zasedenega ozemlja bi se imela po računih ministr. predsednika Giolittija proglašiti takoj po uveljavljanju mirovne pogodbe z Avstrijo.

„**Naši trgovinski stiki s Siamom.**“ Vsled preobilega gradiva smo morali konec tega članka odložiti za prihodnjo številko.

Posebna milost. Dne 25. t. m. obhaja velezaslužni celjski opat, mil. g. Ogradi 60 letnico svojega mašništva. Bog ga ohrani do skrajnih meja človeškega življenja!

Visoki davki. Nekateri listi vedo poročati, da se bo zemljiški in hišni davek odslej računal v dinarjih, vsled česar se zviša štirikratno.

Madžarska vlada je odstopila. Posledica bojkota proti Madžarski, ki še vedno ni končan.

Albanci so se sedaj spoprijeli med sabo. V deželi vlada meščanska vojna. Zopet laško maslo!

Francoski prezident Dechanel, ki je svojčas padel z železniškega voza in se pri tem skazil, bo odstopil. Volitve se vrše koncem julija ali pričetkom avgusta. Kandidatov ne manjka.

Vsa podjetja, ki prirejajo predstave, veselice, zabave itd., se v smislu odloka finančnega ministrstva opozarjajo, da se bo vračala taksa samo za tiste nerazprodane vstopnice, ki niso odtrgane od bloka (knjižice), imajo kupon in so označene s številko ali označenjem prostora (sedeža, stojišča). Prošnjam za povračilo takse priložene vstopnice, ki ne odgovarjajo tem zahtevam, bode smatrala finančna oblast kot že uporabljene in bo zavrnila seveda tudi prošnje za povračilo takse.

Obmejni roparji. Poročajo nam: Tatvine in ropi so v obmejnih krajih na dnevnem redu. Tihotapci in roparji imajo svoja gnezda zlasti v apački kotlini in v cmureškem okraju na levem bregu Mure. Tam se zbirajo in prihajajo v celih tolpah na jugoslovansko ozemlje. Zadnjič je v bojih s tako tolpo padel nek finančni paznik. Minule dni pa se je zopet pojavila nemška roparska tolpa v okolici Zgornjega Cmureka. V noči od 2. na 3. t. m. je posestniku Bauman v šentlenarškem okraju ukradla par volov in jih odgnala preko Apač v nemški Cmurek. Posestniku so nastavili puško na prsi, da jih ni mogel ovirati. Naslednjo noč pa so ukradli pri posestniku Deutscherju v Lukavcih dva vola in spravili po isti poti v Cmurek. Tolpa šteje okrog 30 mož; njen vodja je bržkone znani tihotapec Alojz Fink. Nemško orožništvo, ki je bilo že opetovano opozorjeno na to tolpo, je baje izjavilo, da je brez moči(!). Čedne razmere! Potrebno je, da Avstrijci čimprej izpraznijo apačko kotlino in se umaknejo

na levi breg Mure. Tako bo našim oblastim omogočeno, da zaprejo Muro od Špilja pa doli do prekmurske meje, zlasti če se bo izpraznila Radgona.

Velikanska povodenj je bila 5. julija na vzhodnem Štajerskem. Urgal se je oblak. Potok Safenbach je hitro narastel. Voda je preplavila skladišče lesa, ga odnesla ter z lesom zajezila ves potok. Voda se je razlila po vsej široki dolini in hipoma so stale hiše pod vodo. Ljudje so komaj rešili sebe in živino. Poljski pridelki so uničeni, prst z njiv odplavljena.

Dobra letina orehov bo letos skoraj po vseh krajih naše države. Letošnja zgodnja pomlad je bila za orehe prav ugodna.

Vrednost našega denarja vedno raste. Zadnje dni je se je dobilo za 42—43 jugoslov. kron 100 avstrijskih. Nemškoavstrijski denar velja več kot polovico manj nego jugoslovanski. Koroški Nemci ne upajo tega priznati in lažejo da je ravno obratno; seveda jim nihče ne verjame, ker se kmet sam prepriča, ko gre v Celovec. Vrednost našega denarja priča o gospodarski moči Jugoslavije in o zaupanju do naše države.

Radgona. (Važno!) Vse stranke, katerim so bili bankovci v decembru ob kolkovanju oziroma pozneje ob zamenjavi zaplenjeni, se vabijo, da pridejo po ta denar k davčnemu uradu v Radgoni. Tisočaki se zaenkrat ne vračajo.

Živinski sejmi pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Trška občina Sv. Lenart v Slov. goricah naznanja, da se vrši prvi redni živinski sejem v tem trgu dne 2. avgusta 1920 na starem sejmišču ob 8. uri dopoldne. Prihodnji sejmi se vrše ob običajnih sejskih dneh t. j. letos 4. oktobra in 6. novembra.

Ljutomer. Viničarsko vprašanje se radikalno rešnje. Ne sicer v smislu viničarske enquete v Mariboru, pač pa menda kot sad paritetne komisije za rešitev viničarskega vprašanja. Na nekem tukajšnjem veleposestvu, kjer je sekvestor g. vinarski ravnatelj Puklavac, je nek viničar v službi že dvajset let in je ves čas skrbno obdeloval njemu v oskrbo izročeni vinograd, izgubil vse svoje moči v delu za dobiček svojega gospodarja. Zdaj se sliši, da se bo moral ta viničar, ki je v delu za gospodarja osivel in onemogel, izseliti, pa ne vsled tega, da bi ne vršil v redu svojih dolžnosti, ampak zato, ker je član njegove rodbine slučajno ud viničarske organizacije. Takemu terorizmu se moramo upreti. Ako hoče gospodar tega starega delavca brez postavnega vzroka odpustiti, naj mu plača pokojnino, saj je v delu za njegovo korist oslabil in onemogel. Ako se stvar uresniči, postrežemo s polnimi imeni, da bo svet vedel, kdo so ti gospodje, ki tako nagradijo svoje delayne moči za stara leta.

Zveza viničarjev v Ljutomeru ima shod v nedeljo dne 18. julija po rani maši v telovadnici Narodne šole v Ljutomeru. Govorijo g. dr. Ogrizek iz Celja in drugi. Vsi delavci, vinogradniški in poljski, pridite v obilnem številu!

Murska Sobota. Krasen užitek nam je priredil dne 28. junija učiteljski zbor tukaj državne petrazrednice, próslovljajoč z učenci Vidov dan. Prvič se je slavil ta pomemben praznik v Prekmurju. Na našo žalost nas je čakalo v cerkvi in izven cerkve precej razočaranja, ki zanj nosita odgovornost gerent občine g. Puš, ki se ni skrbel dovolj, ter g. dekan. Bili smo pa veselo očarani pri šolarski proslavi in si rekli: Ako vse pozabi Vidov dan, vzgojitelji mladine ga ne pozabijo nikdar! Če pomislimo, da je bila ta deca, ki je tako ljubko nastopila pri igricah »Darežljivi otroci« in »Bratovska ljubezen« in izgovarjala v tako krasni in čisti slovenščini, pred enim letom še prepojena madžarskega duha, ne moremo z besedami zahvaliti cenjenega učiteljstva za ta velikanski trud. Vse je bilo solžno pri deklamacijah »Jugoslovanska« in »Velikonočna« (Gregorčič), ko pa je devetleten fant deklamiral Gregorčičevo »Naš narodni dom«, so smeli navzoči le eno misel: Je — li to mogoče? Hvala vam, vzgojitelji! Precizno se je izvajal »Venček narodnih pesmi«, razumemo, da je bil tudi tukaj trud velik; živa slika: »Deca se klanja Nj. Vis. kraljeviču Aleksandru« pa nam ostane za vedno v spominu. Nehote moram dodati na tem mestu nekaj, kar nam je vsem

mučno, namreč ostra gonja, še bolje rečeno mržnja proti našemu učiteljstvu, ki je prišlo iz Slovenije. Mislimo si, bi li si upalo kaj takega prirediti danes domačinsko učiteljstvo? Da ne pričata tukajšnji g. dekan in g. katehet petrazrednice, ki sta ostentativno prezrla celo slavlje, akoravno sta bila od učiteljskega zbora osebno povabljeni. Neumestna se nam zdi tudi gonja nekaterih članov šolskega sosveta proti orlovskemu in sokolskemu naraščanju in zahteva, da se prepove vsak naraščaj. Gospoda, to je protidržavna gonja! Ako boste tako dalje delali, kam pridemo? Hočete izgnati naše učiteljstvo ter uvesti pasivno rezistenco in celo štrajk, samo radi tega, ker veliko madžaronskih učiteljev, nevesitih slovenščine, želi zasesti mastna mesta v Prekmurju, obenem pa biti v madžarskih propagandnih društvih. Uvesti v šoli kot učni jezik prekmurški dialekt — a slovenski jezik kot predmet, kakor pri nas nekaj nemško. Zapomnite si enkrat za vselej: »Tu smo mi gospodarji, naš rod, in naši kralji! Našim boriteljem za jugoslov. idejo, to je našemu učiteljstvu pa krepek: Napreji! Uspehi petrazrednice v M. Soboti naj vam bodo v bodrilo: delajo se lahko tudi čudeži! (Opomba uredništva: Kakšen nestvor pa je ta prekmurški šolski svet, da v njem sede madžarski priganjači? Ali bo naša vlada spoznala enkrat, da je v sedanji prehodni dobi blagor prekmurskega ljudstva istoveten z interesi jugoslov. države in bo brezobzirno stopila na prste ljudem, ki niso odločno z nami in za nas? Kaj bi delale na njenem mestu madžarske oblasti? Za sentimentalnosti imamo pozneje dovolj časa!).

Neko slovensko zdravilišče inserira v listu »D. G.«, ki je za našo državo prepovedan. Nimamo nič proti temu, čes si zdravilišča delajo reklamo po nemških listih, ne uvidimo pa potrebe, da se oglasi pošiljajo ravno takim listom, ki vedno pljujejo po jugoslovanski zemlji. Tudi bi bilo umestno, ako bi se v nemških oglasih vedno označil še slovenski naziv kopališča.

Vidovanske junake, t. j. trupla atentatorjev, ki so pripravljali konec Habsburžanom in so za svoje pregoře rodoljublje našli smrt na morišču ozir. v ječah, so začetkom julija prepeljali iz Terezina na Češkem v Sarajevo in jih tam položili v domačo zemljo.

O koroškem plebiscitu poročajo, da se v splošnem ne borimo več za cono A, ki nam je zagotovljena, temveč se obrača ost proti coni B (mesto Celovec in Gospa sveta), kjer nam dela najboljšo propagando divjanje tamošnje vsenemške klike, ki brezpogojno hoče gospodariti v mestu in meni, da je vse drugo le radi nje tu. Predvečer praznika sv. Cirila in Metoda je bil za slovensko Koroško velekrasen čas. Rodoljubni koroški fantje in dekleta so zažgali po vseh gorah in dolinah številne kresove. Ves »nemški« Celovec jih je moral videti in pri tem stiskati pesti. In kar je najzanimivejše, kresovi niso goreli le tostran demarkacijske črte, temveč so jih zažgali probujajoči se Slovenci v coni B-tam nad Gospo sveto. Ti kresovi so nas vabili in klicali, naj ne mirujemo prej, dokler ne bo rešen prestol slovenskih knezov, in dokler ne pride v Celovec jugoslovanski kraljevič Aleksander. Dolžnost vseh nas je, da s vsemi danimi sredstvi podpiramo rešujoče se koroške brate.

„Zločin nad domovino“ je naslov zanimivi knjigi, ki je izšla v založbi »Katoliške lige« v Ljubljani in stane 4 K. V tej knjigi je opisan naš petdesetletni strankarski boj ter označeni cilji in pota za bodočnost. Tistim, ki se zanimajo, priporočamo!

Ljutomer. Dne 11. t. m. se je vršila tukaj velika orlovska slavnost. Nastopili so domači in tuji telovadni odseki. Govorilo je več govornikov. Udeležba je bila velika, kar priča, da se orlovska misel krasno razvija.

Križevci pri Ljutomeru. V kratkem se naseli kot zdravnik tukajšnji domačin, sin pokojnega zdravnika dr. Lebarja, g. dr. Feliks Lebar, dosedaj okrožni zdravnik v Slov. Bistrici.

Murska Sobota. Dne 11. t. m. se je vršila tukaj proslava osvobođenja Prekmurja, združena z izletom Mariborskega Sokola. Proslava je doprinesla mnogo k oživiljenju narodne zavesti in navdušenja za narodno delo. Udeležba je bila od vseh strani velika.

Pozdravi naših fantov. Od daljne bolgarske meje pošiljajo vsem čitateljem »Murske Straže«, posebno pa našim starišem in prleškimi dekletom mnogo iskrenih pozdravov prleški fantje — vojaki 28. p. puka: iz gornjeradg. okraja: Leopold Šloser, Franc Korošec, Fr. Gregorič, Anton Ferš, Andrej Škrobar, Ant. Mulec, Jakob Kreft, Alojz Hamer, Fran Zenger, Jože Ploj, Karel Stramec, Lovro Steiner, Fr. Kurbus, J. Košar, Jože Matjašič, Jožef Lupša in dr. Iz ljutomerskega okraja: Alojz Štraki, Roman Bratuša, Franc Vinkovič, Jožef Kocbek, Friderik Belec, Ivan Prelog, Franc Kralj, Ant. Dolamič, Josip Babič, Ivan Sovič, Franc Jesenik, Matija Farkaš, Franc Senčar, Joško Heric, Franc Praviček, Anton Smodiš, Joško Sever, Franc Vrabl, Franc Stuhec, Matija Pirling, Alojz Trstenjak, Joško Ritonja, Ivan Frank, Matija Lupša, Franc Vogrinec, Avgust Gregorčič in drugi.

Od Sv. Jurija ob Ščavnici nam poročajo, da tam še obstoja c. kr. veteransko društvo in celo nastopa pri procesijah. Ker je svetovna nevihta pomeila vse Habsburžane, njihove generale in varovance na smetišče, bodo si morali tudi cesarski veteranci predelati svoje paradne suknje in raje pristopiti k gasilnemu društvu, ki ima mnogo zaslužnejšo in lepšo nalogo, nego c. kr. veteranci v svobodni Jugoslaviji!

Gornja Radgona. Proslava Petrovega dne je bila za naš trg nekaj novega, česar bi človek ne pričakoval v tej bivši nemčurski trdnjavi. Na predvečer se je vršila bakljada, katere se je udeležila velika množica ljudstva. Nastopila je požarna bramba, vojaštvo, redarji, finančna straža in dr. Igrali sta kar dve godbi. Baklje in lampijoni so učinkovali naravnost imenitno. Obhod se je ustavil tudi pri murskem mostu in zapel narodne himne, ki so odmevale noter v renegatsko gnezdo Radgono. Hvaležni smo gospodom, ki so aganzirali to lepo manifestacijo jugoslovanske misli.

V Gornji Radgoni se vrši v nedeljo dne 25. t. m. blagoslovljenje gasilnega doma, združeno z ljudsko veselico. Več prihodnjič.

Krvavi Petrov dan v Splitu. (Ob sklepu lista.) Na Petrov dan so Italijani v Splitu izžvali demonstracije. Žaljiv nastop laških častnikov je vzbudil velikansko ogorčenje. Z neke italijanske ladje je padlo par strelcev in ročna granata. Na naši strani je bil takoj eden mrtev in štirje ranjeni. Naša žandarmerija je otvorila ogenj na italijansko ladjo, bitka je trajala 10 minut. Padel je povaljnik in krmilar, pet drugih je bilo težko ranjenih.

Vodstvo orlovskega odseka v Gornji Radgoni naznanja, da se vršijo na željo članov vaje za orle in naraščaj vsako nedeljo dopoldan po pozni maši. Zbirališče v posojilnični dvorani.

Koliko ste darovali za Koroško? Spominjajte se naših narodnih bojev in podpirajte boj koroških Slovencev za svobodo in ujedinjenje!

Prekmurški Slovenci v Ameriki.

V Ameriki živi lepo število Slovencev iz Prekmurja. Na ameriških tleh so smeli snovati svoja društva. Največje od teh je Zveza ameriških vogrskih »Slovincov«, ki ima sedež v Chicagu. Zveza ima lep program: združiti rojake, da si bratsko pomorejo v vseh težavah, ki jih ima življenje v tujini. Žal da se v tem cvetočem grmu krije — gad. Bomo videli takoj, kakšen je ta gad. Le preberimo par značilnih vrstic iz programa Zveze, kakor ga je objavila čikaška »Edinost«, dne 19. junija t. l.

»2. Ta druga piknja je skrivna, sterc niscse drugi neszmi znati, kak szamo kotrige Zveze A. V. Slovincov.«

»3. Zveze voditelje morejo dobro znati i poznati nove kotrige, gda sze dajo vu zvezo zapiszati; to je zato potrebno, ka naj nam nebi vu zvezo prisli szerbszki prijatelje, povedano szerbszki spihonje, ki bi gda bi vsze poznali, pa znali, bi vö iz zveze sztopili i tak te nam velike kvare delali.«

»14. Ta najveksa piknja je szkriyna, sztera de szamo vö popisana vu pravilaj, stero vszaka kotriga dobi; tudi dobi vszaka kotriga oznak Zveze vogrski Szlovincov, oznak de podoba detelice tri lisztov, kakti zeleni. bejli i erdecsi.«

Ni nam težko uganiti te »skrivne piknje« (točke). Dovolj je, če vemo, da je odznak prekmurških Slovencev v Ameriki deteljica z madžarskimi narodnimi barvami. Potem že razumemo, kdo so takozvani »srbski prijatelji« ali »srbski špijoni«. To so Slovenci, ki čutijo s svojim narodom, ljubijo svoj materinski slovenski jezik in se vesele, da je njihova ožja domovina na veliko jezo Madžarov združena s slovensko deželo, ujedinjena z veliko Jugoslavijo. Prav pravijo v programu: ti pošteni Slovenci bi izstopili iz Zveze in ji delali veliko škodo. Razlagali bi namreč svojim rojakom, da so voditelji Zveze podkupljeni od Madžarov, da stoji za Zvezo denar madžarskih grofov, tistih grofov, ki drže v svoji pesti najlepše dele prekmurske zemlje in ki so krivi, da se je moralo domače ljudstvo seliti na tuje.

»Zveza ameriških vogrskih Slovincov« je v resnici tajna madžarska organizacija, kakršnih je več pri nas in na tujem. Take organizacije, kamor imajo pristop le zanesljivi ljudje, obstojajo na Slovaškem, v Bački in sploh v vseh pokrajinah, ki so se zdaj osvobodile madžarskega jarma. Madžari so se spomnili tudi na Prekmurce v Ameriki in ker so voditelji njihove Zveze takointako madžaronskega mišljenja, so izprevrgli dobrodelno društvov skrivnopolitično organizacijo

Pri tem računajo, da se bodo ameriški Prekmurci prejalislej vrnili v domovino. V »svobodni« Ameriki jih lahko vzgoje za svoje tenne namene, v Prekmurju pa to ni tako lahko. Zato bo morala naša uprava posvetiti vso skrb vračajočim se Prekmurcem. Če vidijo v narodnozavednih Slovencih samo »szerbszke prijatelje«, poženimo jih nazaj čez mejo. Domovina rabi le take, ki se je bodo oklenili z ljubeznijo in se veselili, da ni več tisočletnega sovražnika v deželi!

Ameriški framazoni izdajajo za Prekmurce list »Szlobodna Reics«, ki izhaja že peto leto v Bethlehemu, Pa. Pisana je v madžarskem duhu; gotovo stoji za njo budimpeštanska loža. Ta list nosi nadpis »The only windish paper published in the United States«. (Edini »vendski« list, izhajajoč v Združenih državah.)

Prosveta.

Osnovni pojmi opisne geometrije, sestavi Fran Jeran, profesor na državni realki v Ljubljani. Cena z doklado vred 45 K 60 v., založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Opisna geometrija je primeroma mlada veda. Njen duševni oče je bil Francoz Mange (1746—1818), ki je prvi računsko metodo v geometriji nadomestil z risalno. Jeranovo delo pa je prvo te vrste v slovenskem jeziku. Kdo mora poznati opisno geometrijo? Vsakdo, kdor ima opraviti z tehniko. Knjiga bo rabila realcem, a tudi obiskavalcem obrtnih šol, še celo tehnikom bo dobro služila. Tudi ljudje, ki izvršujejo tehnične poklice, jo bodo morali vzeti v roke, da si poživijo pojme. Marsikateremu bodo dobrodošli slovenski izrazi, ki jih ni mogel dati nemški pouk v prejšnjih šolah. Delo je opremljeno z dobrimi slikami, pisano induktivno, pregledno in natančno. Priporočamo!

Josip Jurčič, Spisi — 6. zvezek. Uredil dr. Ivan Grafenauer. Založila Jugoslovanska knjigarna. 212 strani. Cena broš. izvodu z drag. doklado je 19 K 20 v., vezan izvod stane 31 K 20 v. V tem zvezku se nahaja povest »Doktor Zober« in tragedija »Tugomer« »Doktor Zober« je pisan na način, kakor »Deseti brate«. Dolenjski original s pristno kmetsko naravo, ki pride v šole in se izgubi v življenju. Povest je pisana vseskozi zanimivo in bo našla prejkosiej široki krog bralcev. »Tugomer« je vzeta snov iz stare slovanske zgodovine, sicer pa ima založna sodobno politično tendenco. Zato se v časih avstrijske cenzure ni smela vprizoriti. Lansko leto so z njo otvorili slovensko mestno gledališče v Mariboru. To bi bilo velikansko zadoščenje za Jurčiča in druge naše prvoboritelje, žal da jih je že prej pokrila zemlja. To izdanje Jurčičevih spisov priporočamo kar najtopleje.

Skrivnost najdenke. Povest. Spisal Reinmichl. Poslovenil P. II. izdaja. Založila Jugoslov. knjigarna. Druga izdaja te povestice priča, da je zelo priljubljena pri ljudstvu. Saj je tudi pisana tako mikavno, da se mora priljubiti prirotemu bralcu. Romantična snov, napeto dejanje in srečen, vesel konec — tako so ubrane vse stare povesti, ki pa imajo zato mnogo hvaležnejše čitatelje nego še tako duhoviti moderni proizvodi. Knjiga stane z drag. doklado vred 9 K 60 vin. Priporočamo!

Prijateljem ruskega naroda. Ruske knjige v izvirniku, ki jih tako pogrešajo ljubitelji Rusov in njihovega megočnega jezika, izdaja z jugoslovanskim komentarjem založništvo »Naša reč«, Praha II. Katerinska 40. Pripravne so za tiste, ki se uče in za one, ki že obvladajo ruski jezik. Cene so zmerne. Ker je pošiljanje denarja na Čehoslovaško zelo otežkočeno, želimo, da jih naroči na pr. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Uverjeni smo, da bodo našle na Slovenskem nekaj več čitateljev, kot bi jih našle poprej, saj marsikateri bivši ruski ujetnik povprašuje po ruskih knjigah.

Čitanje je duševna potreba. Kakor telo rabi hrano, tako je duhu treba naobrazbo. Če njive ne orješ, ti zaraste z dračem in plevelom. Tako je tudi z tvojo neobrazbo, če ne čitaš. Posveti vsaj nedeljski popoldan izobrazbi, čitaj dobre knjige in časopise, bistri svoj duh in spoznavaj življenje!

Zahvala.

Povodom prebriske izgube naše drage, preljubljene, nepozabne žene in matere

Alojzije Pintarič roj. Semlič (Vrbankova) kmetice v Dedonjcih,

izrekamo tem potom vsem, kateri so našo preljubo pokojno v času mučne bolezni in trpljenja obiskovali najprišrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljnjemo čast. gosp. kaplanu Qualenzerju za večkratni obisk in tolažilo v bolezni, kakor tudi čestiti duhovščini za spremljanje naše predrage rajne na zadnji poti. Nadalje se zahvaljnjemo vsem dobrim sosedom za blagosretni večkratni obisk rajne v času bolezni ter vsem sorodnikom, prijateljem in znancom za mnogostevilno udeležbo pri pogrebu. Drago rajno priporočamo v molitev in blag spomin.

DEDONJCI, dne 11. julija 1920.

IVAN PINTARIČ, PEPI PINTARIČ, MIČKA PINTARIČ,

soprog.

sin.

hčer.

Zdravilišče Slatina Radenci

letos zopet odprto!

Glasovite Radenske zdravilne kopelji so p. n. posetnikom od 30. maja do 15. septembra na razpolago.

V zdraviliščni restavraciji je poskrbljeno za najboljšo postrežbo po zmernih cenah.

Po možnosti bode vpeljan vozovni promet med zdraviliščem, Radgono in Mursko Soboto.

Za obilni poset se priporoča

ravnateljstvo.

Mariborska eskomptna banka podružnica Murska Sobota

Centrala v Mariboru.

Podružnica v Velikovu.

Sprejema vloge na knjižice, ter jih obrestuje po **3 1/2 odstih**, ter vloge na tekoči račun po dogovoru.

Dovoljuje vsakovrste trgovske kredite. — Zamenjuje tuj denar po najugodnejšem kurzu. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najkulantnejšimi pogoji.

Uradni prostori v občinski hiši v I. nadstropju.

Pozor trgovci!

Miroslav Nabergoj, Maribor,

Gospodska ulica 14, vhod Tkalska ulica (Webergasse),
zaloga manufakturnega blaga.

Velik izbor batista, cefirja, platna za srajce in rjuhe, sukanca,
bombaževine, nogavice itd.

Tovarniške cene. Samo na debelo direktni uvoz.

DESKE

za strešno opeko (Ziegelbretter für Biber
schwanzziegel) ca. dva vagona (200.000
komd.) 1 col debele, suhe, še malo rabljene,
komad po 4 krone franco železniška postaja Rad-
gona, se oddajo. Vpraša se pri posestniku
Karol Vogler Cankova.

„Balkan“

Import : Maribor : Eksport

nudi prave švedske vžigalice, poper singapore,
sultanine, cvebe, Marsala vino medicinalno, da-
teljne, pralno italijansko milo, piment, morsko
sol, i. t. d. po najnižji ceni, samo na debelo.

Pozor!

Pozor!

K. Worše, Maribor,

Gospodska ulica št. 10.

Veletrgovina z manufakturnim blagom. Priporoča svojo bogato
zalogo po jako znižanih cenah.

„CROATIA“ zavarovalna zadruga v Zagrebu

ustanovljena leta 1884.

Podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg 11.

ZAVARUJE: Življenske rente, doto otrokom, glavnice na življenje, zgradbe in premije proti škodi požara
in strele, steklene šipe proti razbitju, proti vlamu in telesnim nezgodam. — **Posebno zavarovanje**
proti nezgodam na železnici in parobrodu za celo življensko dobo. Sprejema v vseh
krajih Slovenije sposobne zastopnike in potnike, katerim se nudi prilika značnega zaslužka. Zastopnik v Ra-
dgoni je gospod **Zdravko Vrlič, Spodnji gris št. 7.**

Miši - Podgane stenice — ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako pora-
biate moja najbolje preizkušena in splošno
hvaljena sredstva kot: proti poljskim
mišim K 8—, za podgane in miši
K 8—, za ščurke K 10—, posebno
močna tinktura za stenice K 10—, uni-
čevalce moljev K 10—, prašek za uši
v obleki in perilu K 6— in K 10—,
proti mravljam K 10—, proti ušem
pri perutnini K 10—, prašek proti
mrčesom K 10—, mazilo proti ušem
pri ljudeh K 5— in 10—, mazilo za
uši pri živini K 6— in 10—, tinktura
proti mrčesu na sadja in zelenjavi (uni-
čevalce rastlin) K 10—, mazilo proti
garjam K 10—. Pošilja po povzetju
Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 46, Petrinjska ulica 3

Staro lito in kovano železo

vsake vrste, kupuje po najvišji ceni vagona
Vatro Kosi, Makole-Poljčane.

Radi družinskih razmer se prodaja umetni mlin

na bencinmotor z močjo 12 konjskih sil,
na sopar in vodo, gonilna moč vode
4 konjskih sil, 2 tečaja z valci, 1 tečaj
z kamenom, 3 dvigala in olnica, z 5 orlov
zemlje. Cena 200.000 kron. Ponudbe na
upravnistvo „Murske Straže“.

Konec Draginje

Veletrgovina Stermecki razreže celo zalogo platna,
ostirja, fiskanine, volne, hlačevine in suknja v
ostanke ter razpošilja iste po čustovito znižani
ceni v zavojih K 500— in K 1000—. Blago je
angleškega, francoskega in italijanskega izvora.
Kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar. Pri na-
ročilu več zavojev se priložijo razna darila. Vele-
trgovina in razpošiljalna

R. Stermecki, Celje št. 301, Slovenija.

Naznanilo.
3obni atelje dr.
Falte v Ljutomeru
je zopet otvorjen.

Bencin

725/740 v železnih sodih po
400 kg, po ceni 39 K za kg.
loko Ljubljana, prispe v pri-
bližno 14 dneh. Naročila pre-
vzame i „PROMET“ tehn. indust.
podjetje, d. z. o. z. Ljubljana,
Gradišče št. 9.

Kupim

1 kovski meh, 1 vojnopoljsko kovačno
(Feldschmiede), 1 kladičnik (Ambos),
60 do 80 kg težek, 2 vrtanca (Schraub-
stöcke) in rezalnika (Schneidzeug). Po-
nudbe na IVAN SERSEN, ključavničar
Beltinci, Prekmurje.

Mastin

primešaj krmi; vsak teden eno pest, če
pa se rabi kot nadomestilo za krmo,
tedaj 2 pesti. 5 zavojčkov Mastina, prahu
za pitanje zdrave, debele živine, za
tvorbo jaje in mleka, zadostuje za
6 mesecev za vsako živinč. Dobil je
najvišje kolanje v Londonu, Parizu,
Rimu, Dunaju. Tisoče gospodarjev ga
hvali in ponovno kupuje. Zahtevaj ga
pri lekarnarju ali pri trgovcu, vsak ga
lahko prosto prodaja. Ali pa piši
lekarni Trnkoci v Ljubljani,
Kranjsko, po 5 zavojčkov. Stane 30 kron
50 vinarjev z poštnino.

Garje,

srebečico, kraste, lišaje uniči pri človeku
mast proti garjam. Prez vonja in ne maže
perila, 1 lonček za eno osebo s poštnino
K 12.50 pri lekarni Trnkoci,
Ljubljana.

POSJOJILNICA V GORNJI RADGONI

registrovana zadruga
z neomeeno zavezo

Hranilne vloge

sprejema od vsakega in njih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila
h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštnega čekovnega
urada v Ljubljani št. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila

na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposuje tudi na zastavo vred-
nostnih papirjev. Dolgeve pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje svoj dolg pri Posojilnici naprej.
Siroški za to ne presegajo nikdar 10 K. Prošnje za vključbo novih kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka
plača le koleke.

Urdne ure

so vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. ure dopoldne. Ako pa pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob
uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila

se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli
izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne.

Uradni prostori

so v lastni hiši, Glavna cesta,
št. 14, tik kolodvora.